Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk fjellsenter
Brubakken 2, 2686 Lom
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 948 80 564
sfinpost@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/jotunheimen

Orsolya Haarberg

Saksbehandlar Kari Sveen **Vår ref.** 2021/8866-4 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 01.09.2021

Delegert vedtak - Jotunheimen NP - Dispensasjon - 2021 - Bruk av drone for naturdokumentasjon Øvre Leirungen - Orsolya Haarberg

Viser til søknad ved e-post av 26.08.21 og utfyllende opplysninger i e-post 27.08.21.

Dokumenter i saka

- Søknad ved e-post av 26.08.21 fra Orsolya Haarberg, med utfyllende informasjon og kartvedlegg sendt 27.08.21.
- Vedlegg til søknaden: Informasjonsskriv fra National Geographic magazine

Saksopplysninger

Naturfotograf Orsolya Haarberg søker om dispensasjon for bruk av drone i Jotunheimen og Rondane i forbindelse med oppdrag for National Geographic magazine:

«Jeg fotograferer til en spesialutgave av National Geographic magazine som skal handle om skogenes tilstand i lyset av klimaendringene. Fjellbjørkeskog er en skogstype jeg vil gjerne dokumentere for dette formålet. Fjellbjørkeskogen dekker store områder i Norden og skogsgrensa flytter seg både oppover og nordover på grunn av klimaendringene. Samtidig er det store ødeleggelser i fjellbjørkeskogen nord i Skandinavia på grunn av bjørkemåler angrepene - noe som er også knyttet til klimaendringene.

I National Geographic magazine er det stort fokus på bildekvalitet og artiklene er gjerne illustrert med de beste bildene som fins om de aktuelle temaene. Derfor vil jeg gjerne ha muligheten til å bruke forkjellige perspektiv når jeg fotograferer i bjørkeskogen. Som jeg skrev tildligere, vil jeg fokusere på fotografering fra bakkenivå men om det skulle oppstå en spesiell situasjon som krever bruk av drone vil jeg gjerne ha mulighet til å benytte den. Jeg forstår at man skal unngå å forstyrre dyrelivet og det vil jeg ta hensyn til. Jeg som regel flyr drone i tidlig morgen- eller sein kveldstimene når det er lite sannsynlig at jeg forstyrrer turgåere. Jeg kan også unngå områdene med de mest brukte turstiene. Perioden jeg ønsker tillatelse til droneflygning er 4-14. september 2021.»

Etter forespørsel er søknaden presisert geografisk:
«Jeg er interessert i flygning av drone over området Knutshøe og Øvre Leirungen - se området markert på vedlagt kart. I Jotunheimen vil jeg fotografere skog uten menneskelig påvirkning.

Grunnen til at jeg vil gjerne ha mulighet til å fly over dette området er at vannet (elvedeltaen) kan bidra med noe unikt til et bilde av fjellbjørkeskogen. Det hadde vært fint å ha tillatelse i tilfellet det oppstår en spesiell situasjon til drone fotografering mens jeg er i området.»

Kartvedlegg til søknaden:

Med søknaden følger det et anbefaling-/informasjonsskriv fra National Geographic magazine:
«This letter is to introduce to you to National Geographic photographer Orsolya Haarberg. She is on assignment photographing a story on climate change and how it is impacting European forests for an upcoming issue of National Geographic magazine.
I would be grateful if you could extend your courtesy to Orsolya to provide her with the necessary permits to carry out this assignment. For example, any help you can provide with drone permits, excess baggage fees, or any other necessary permissions, is greatly appreciated.
National Geographic magazine will assume full responsibility for Orsolya throughout her work on this assignment. She has been provided with adequate funds to carry out this assignment and will also obey all laws and regulations of your country.
National Geographic reaches 54 million people each month, in 36 foreign language editions in 33 languages, located in 170 countries. Our Instagram account has more than 178 million followers.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhold av vedtekter revidert fra 01.01.20. NP-styret har i møte 11. mai 2016 delegert til nasjonalparkforvalter å gjøre vedtak i kurante saker etter de spesifiserte dispensasjonsreglene og i saker etter nml § 48 med etablert forvaltningspraksis.

Verneformål – forskrift

Verneforskrifta § 3 pkt. 7.2 om støy har forbud mot bruk av *«modellfly og liknande»* i nasjonalparken. Det tolka at *«og liknande»* omfatter droner. Det er ikke spesifiserte unntak når det gjelder bruk av drone, og en søknad om dispensasjon må derfor behandles etter den generelle hjemmelen i verneforskriftas § 4, dvs. vurdering etter naturmangfoldlova § 48.

Naturmangfoldlova

Naturmangfoldlova § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som *«ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig».* Begge vilkår må være oppfylt. Dispensasjonsregelen i § 48 kan

ikke brukes for å utvide rammene satt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsatte eller spesielle tilfeller som ikke var vurdert på vernetidspunktet. Formålet med vern av nasjonalparken er *«- - - å ta vare på eit stort, samanhengjande og villmarksprega naturområde i overgangen mellom austlandsk og vestlandsk fjellnatur som inneheld særprega og representative økosystem og landskap utan tyngre naturinngrep».*

Videre er formålet med vernet å ta vare på:
« - - Eit høgfjellsøkosystem med eit eigenarta og variert naturmangfald, medrekna artar, bestandar, naturtypar og geologi
- - -
Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanutkastet fra 2008 blir brukt som et veiledende dokument. Prosjektet er ikke direkte knytta til forskning, men har likhetstrekk siden det går på formidling av naturstatus.

Forvaltningsplanen kap. 8.17. FORSKING OG UNDERVISING:
«I eit område med urørt natur og verdfullt naturlandskap som i Jotunheimen og Utladalen vil det vere interessant å gjennomføre ei rekkje ulike forskingsprosjekt både innan ureining, dyre- og planteliv og samfunnet sin bruk av områda til m.a. rekreasjon og friluftsliv. Verneområda vil ha aukande verdi som type- og referanseområde ettersom utbygging skjer i andre område.
- - -
Forskingsprosjekt som like gjerne kan leggjast utanfor verneområda, bør – dersom dei medfører inngrep og/eller motorferdsel - leggjast andre stader utanfor verneområda.
- - -
Retningslinjer og tiltak – s. 90:
«Forsking treng ofte faste innretningar og bruk av motoriserte kjørety. Når forskinga har som mål å auke kunnskapen om naturen og naturgrunnlaget i verneområda og dette ikkje kjem i strid med verneformålet, vil det vere avgjerande om nytten og føremonene av forskinga er større enn ulempene som eventuelle inngrep og motorferdsel medfører.
Forskingsresultata skal formidlast til forvaltningsstyresmakta.»

Planen deler området i ulike soner, og ved differensiert forvaltningspraksis ønskes det å bevare de grønne sonene på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrra. Planutkastet gir ingen føringer for bruk av droner, da forbudet mot bruk av *«modellfly og liknande»* kom inn i verneforskrifta ved forskriftsrevisjonen som ble vedtatt i 2014.

Soneinndeling blir brukt både for å vurdere motorferdsel, tekniske inngrep og bruk av droner.

Øvre Leirungsdalen / Knutshøe ligger dels innen grønn sone, dels utenfor nasjonalparken.

Presedens

Det er de siste åra registrert en vesentleg økning i antall søknadar om bruk av droner til ulike formål, og det er viktig å merke seg at dispensasjonsregelen i nml § 48 ikke kan brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. Mange enkeltvedtak kan skape presedensvirkning som medfører uthuling av innholdet i verneforskrifta. Det er i tidligere saker behandla av styret eller arbeidsutvalget åpnet for bruk av drone med formål faglig dokumentasjon og tiltak som blir vurdert å ha klar nytteverdi. Det er satt et tydelig skille mellom nytteformål og formål knytta til fritidsbruk/underholdning. Det vil også være strengere praksis innen de skjerma/grønne sonene enn i de mer robuste områdene vist med gult på forvaltningskartet. Innen de grønne sonene er det i særlige tilfeller knytta til naturdokumentasjon o.l. gitt noen få tillatelser, forutsatt av droneflygingen er lagt til en tid på året da det ikke vil være konflikt med verneverdiene.

Vurdering:

Forvaltingsplanen legger til grunn at en skal vurdere om aktivteten kan legges utenom nasjonalparken, men dette fotooppdraget er knytta til et spesielt landskap uten tilsvarende områder utenfor verneområdet. National Geographic når ut til svært mange lesere, og dokumentasjon og formidling av endringer i naturen kan bidra til å øke forståelsen for å ta vare på naturressursene for framtidige generasjoner.

Tiltaket gjelder fotografering for populærvitenskaplig formidling. Kartlegging gjennom fotografering både fra bakken og fra lufta vil gi verdifull informasjon knytta til utviklinga av fjellbjørkeskogen sett i lys av klimaendringer. Oppdraget blir vurdert å vil være i samsvar med føringer i forvaltningsplanutkastet fra 2008, som bl.a. framhever kartlegging/dokumentasjon som viktige tiltak for å øke kunnskapen om verneområdet:
«Starte opp med overvakingsprogram som fotografering og registrering i bestemte lokalitetar. - Flyfotografere området kvart 10. år og nytte fotodokumentasjon for å følgje utviklinga».

Vurdering etter naturmangfoldlovas §§ 8-12; jf. § 7:
§ 8: Kunnskapsgrunnlaget om sårbare rovfugler i Jotunheimen er godt (Høitomt og Opheim, 2015: *Jotunheimen nasjonalpark. Sårbarhetsvurdering for fugl*). Oppdraget er lagt til september, og kommer derfor ikke i konflikt med hekketid for sårbare arter innen området. Oppdraget for National Geographic er av så spesiell karakter at det ikke vil skape uheldig presedens – jf. naturmangfoldlovas §§ 9-10 om føre-var-prinsippet og økosystemtilnærming og samla belastning. Begrensa bruk av drone på denne tida av året vil ikke påvirke fugle- og dyreliv vesentlig. Det er likevel viktig å vise hensyn og ikke fly nær inntil fugler og dyr som måtte befinne seg i området, jf. nml § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Bruk av drone for systematisk fotografering fra lufta vil gi et spesielt innblikk i naturen på stedet. Knutshøe er samtidig et meget populært friluftsområde, og mange går turen over fjellryggen. Det bør derfor ikke benyttes drone i området rundt turstien i helgene – jf. føringer i forvaltningsplanen om å styre tidsrom for dispensasjoner utenom helgene.

Konklusjon

Oppdraget blir ikke vurdert å være i konflikt med verneformål eller påvirke verneverdiene i særlig grad. Vilkårene i nml § 48 er oppfylt. Økt kunnskap om vegetasjonsendringer er nyttig.

Det er på grunnlag av etablert praksis og vurderingene over gjort delegert vedtak.

Vedtak:
Orsolya Haarberg får med hjemmel i naturmangfoldlova § 48, jf. § 4 i verneforskrifta, dispensasjon for bruk av drone i forbindelse med fotodokumentasjon av natur i endring på oppdrag fra National Geographic Magazine. Fotograferinga bidrar til å dokumentere kunnskap om området, og særlig da prosesser med endringer i fjellbjørkeskogen.

Kartleggingsområdet er rundt Knutshøe/Øvre Leirungsdalen, jf. kart med markering. Bruk av drone til fotodokumentasjonen gjelder med slike vilkår:

- **Dispensasjonen gjelder for nødvendig antall timer i tråd med søknad, innen tidsrommet fra 4. september til og med 14. september 2021.**
- **Det skal av hensyn til friluftslivet ikke brukes drone oppe på Knutshøe på helgedagene 4.-5. september og 11.-12. september, og også ellers må det vises hensyn ved å holde god avstand til eventuelle turfolk som ferdes i området.**
- **Flyging nær dyr og fugl skal unngås. Ved observasjon av rovfugl må dronen tas ned til fuglen har trukket unna.**
- **Statens naturoppsyn (SNO) er orientert om tidsrom ved kopi av dette vedtaket.**
- **Tillatelsen skal tas med under oppdraget (utskrift eller nedlasting som pdf på mobil) for å kunne vises fram ved ev. kontroll.**
- **Nasjonalparkstyret ber om tilgang til ferdig artikkel – jf. føringer i forvaltningsplanen om at *«Forskingsresultata skal formidlast til forvaltningsstyresmakta».***

Vedtaket kan påklages etter reglene i forvaltningslova. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via nasjonalparkstyret innan 3 uker etter mottatt vedtak.

Med hilsen

Kari Sveen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Vågå kommune	Edvard Storms veg 2	2680	VÅGÅ
Vågå fjellstyre	Postboks 16	2684	VÅGÅ
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER

SNO v/ Rigmor Solem
Eldrid Nedrelo
Eirin Berge